

رمانی و گویگان . ء بدولموت لیب ء بدو

نوسر و خوئندر دوو شتی پئیوستن، یان تئاوکری یکتترین. بوونی نوسین ب بوونی خوئندر و بئند، وات بوونی نوسین ب تگیشتن ب بوونی خوئندر جیاد کرئتوو. پرسی خوئند و ش فزای، (خوئندر/و رگر) یش ب چاووئی دق دکات، تا کو ل زمن و فزای کی دیک ای جیواز گشی پبدات و بیوژئندتوو. کوات ئوئی ل خوئند و نوسیندا پیو و دکرت، کران وئی وجود ب سر م وجوددا. ب و مانا یش نوسین و خوئند و ل ه موو سات کدا راست و قابیلی سلماندن، وک چن ل ه موو کات کدا ی ک ی کی تئاو قابیلی گومان! دواچار نوسین و خوئند و ئو و فزای سربخ پی، ک (نوسر، خوئندر) ل میانیی و دتوان بوونی خیان بر و پدراو کی جگیر برن.

هبت ت گان و (السرد- Narration) گرنگی ب خستند ووی رووداو کان دات و کار ل سر بر و پشچوونی (زمنی رووداو) و (زمنی گان و) و (زمنی خوئند و) دکات، ب دیوکی دیک گان و فزا و زمن نل ر دنت، ئستای دق ئو و فزا و زمن ب، ک تک ب فزا و زمنی خوئند و د ب.

ل خوئند وئی رمانی (شوگ گان) رمانوسی کورد (میران ئبراهام) دا، منی خوئندر، وک خوئندر کی (هوا گ ی ن/ پیامبر) ل خوئند و دا خی دنوئند. ل سرتادا دم و بسم ل و خوئند و ی دا خای ساو بوونی نی، خای ک تای ساویش بوونی نی، ب و مانا یش ئو و خوئند و ی دک وئند د ر وئی چوارچ و دیاریکراو کان و و خودی خوئند و د بخت خای د ستپک.

رمانی شوگ گان ب پی بر و پشچوونی زمنی رووداو و زمنی گان و ل تکنیک کی هونری تا ئنداز ی ک س ر ک و توو، ر وئی گان و ی گرتوو، خ ب خ وک بندت کی بیرکردن و ل ری دنیا بینی مد رنی فر ره ندی مرقدستان و (بیر و هست و ه سوک و ت) ل ک م ک د ر ک و تی هونری و د روونی ر ک خستوو. ئو و ش هوشیاری و شارزایی و توانای نوسر، ل هونری گان و و گ یانندی پیامی س ر د م د ر د خات. ل گ ه موو ئوان و هیدیک ش. ئو س (هوا) د خ م بر چاوی خوئند ران و:

1- ل خوئند وئی رمانی شوگ گان ندا خوئندر وک زمان بر پانتایی کی شیاوی هونری و ئد بی زمانی (کوردی) دک و و ب

خوښندنه وکړه ش د کرکت؟! د ش بښکی گور ی ئ و کښکړدنه ی (خوښنری کوردی) پ یو ندی ب ر وانی زمان و رووداوسازی و ریتمی ل س ر خ ی ت گ یشتنه و ه ب ؟ ئ و قس ی ی دوا یی ر نگ ب ش و ی کی ن گ تیف ت ماشا بکر! چونک ریتمی خا و ل گ ا ن و دا ج ر ک ل دوورک و تنه و ل هونری سین مای، ک ئ م ب ی ک ل ر گ ز بند تی کانی گ ا ن و ی هونری م د رن داد نرت. بښکی دیک ی ئ و کښکړدنه ی خوښنر، پ یو ندی ب جولاندنی هستی (پ ر ش بوون) ب چ مکی قوربانی و هونر و پ یامی مر ق د ستان و ه ی.

2- ل گ ا ن و دا کاراکتري گ و ب س ر ت و او ی روودا و کانه و زا (د ش ئ و زا ب وون ب ه ردو و رووی پ ز تیف و ن گ تیف بخوښننه و) و گ و و یان نوسر ل د ر ک و تندا ه و د دا شو ینی جوگرافی (خ ر ه ات) و پ ر ش بوونی ب بیرکړدن و ی قوربانی ج ی پ یامی بند تی و جیاوازیی ر مان ک بگر ت و؟! ئ و ش ت نیا ک م ک ل ئ زموونی ناخشی (دنیا بینی م د رنی) ی نوسری ل د ک و و ت و، ک تووندترین رووداوی ن و روودا و کانی گ ا ن و نی، ب ک و د ر ف ت کی دیک ی و کړدن ی ژان و ناخ ش ی، ک ب نزم کی دیک ی خ سارناسی و قوربانی ف زای چینی ر مان ک داد نرت، ک نزم کی ک متری بیرکړنه و ی س ر کی ر مان ک ی و خوښنری نا و کی یان شاراو درکی پ د کات و ل ک ی چینی ر مان ک دا د توان ئ و خ سارناسی و ململان و داب ش بوونان بد ز ت و! د م و ب م ل س اتی در ژ دان ب چینی گ ا ن و، وات ک بیرکړدن و ی (م د رن) ل و رو و ل گ ش کړندای، گ و و یان نوسر، خوښنر ب ر و رووی ر کښتنه کی خ سارناسی ت و او هاند ران ی چ مکی قوربانی د کات و! لای منی خوښنر (خوښنری ه و ا گ ی ن) ئشکال ک ئ و ی ک روودا و کان ب و ش و ی د خات پ ش و ک چ مکی قوربانی ل واقعدا د ی و ت، ن ک خ ی ا داه نان؟! ئ و ش لای ن ن گ تیف ک ی بیرکړدن و ی ر مان نوس د گ ی ن ت... ب نموون چ وسان و ی ئ ویدیک ی (خ رئا وای) و ست می د س اتی خ ر ه اتی... چونک ل پ نا و زا کړدن ی ئ و بیرکړدن و ی، ه ند رووداوی گرنگی ن و ر مان ک ف رام ش د کات، ب نموون کوشتنی ف ل ستینی ک... ه ند رووداوی دیک پ ش د خات، ب نموون چ مکی ب لانی و ب ر ج ست کړدن ی هونری نیگار ک شان... ر نگ ئ و پ ش ختن و پاشختن شار زایان ش ب! یان د روونشیکاران ب، و ک چن (فرید) ل گ م ی (ف رت- دای) ب کړ ک و قس ی ل کړدو و: چا و ل پان ر ل ب پ شین و گ م ی کی دیک داب ه نین و ک ج گر و ی ت ر بوونی پان ر ک. ل ر دا ر مان نوس چا و ل ش ت د پ ش ت، ب ئ و ی ش ت کی دیک ب د ست به ن ت؟! وات د ش پ شختن ک ل

پښانو کښکړدنی جولاندنی هستی بللانی و هونډی نیگارکشان و بل کورنی پالندډی بیرکردنډوی مرقدستانډی (خټاواډی) بل. پاشخستنکښ جړک لډ قډرډبووکردنډوی کلتوری بټ و دلالټ لډ پالندډی دسټاتۍ بیرکردنډوی داخراو و ستټمکاری (خډرهټاتۍ) بکات؟! بل دیوټکډی دیکښ دښ یاری ململانډی نډوان پښخستن و پاشخستن، هټوټک بل بل ټوټوی خوډندر لډ بیرکردنډوی ډراوردکارانډی (کوشتن لډ رمانی غډریب- کام) دوور بخاتوټو. چونکډ چ لډ کوشتنی عډرډبک لډ رمانی (غډریب) و فټټستینیټک لډ رمانی (شټوگټټکان) کاریگډری (خډرهټات)، خډر و گډرما هټکاری سډرکین، ټوټش جړکډکی دیکډی لډ جټختکردنډوی لډ جوگرافیای خډرهټات. ډټټام پرسیارکډ ټوټوټو: ټایا ټو دډرچوونډ لډ هاوسنگی چین و ټاټاستټکردنی بیرکردنډو، لډگټټ پرټنسیبی چټژی خوډندنډو و ټازادی خوډندر دډگونج؟! لډ وټټامدا دټټټین لډ واقعدا رډنگډ پاشخستن وټک پښشکیټکی پډویست بل پښخستن خښحالانډ بکډوټوټو! ډټټام وټک خټایټی نویسن ناش ټو پښخستن و پاشخستن بل هټمان شټو و هاوسنگی شټ واقعییټکان دیاری بکډت.

3- دټتوانم ډټټم بل گشتی رماننوسانی کورد ډټشکی زډری جوانی گټټانډو لډ (هټست جولاندن) دا دټبینډو! من ټو قسټیم لډوټوټو نایت، کډ هټست جولاندن لډ نډو کلتورډ جړ بل جړککاندا، جیاواز دټکډوټوټو؟! ډټټکو لډوټو دټت کډ داهټنانی رمان وټک دټقټکی خټایټامز ناش بل هټمان شټو و هاوسنگی شټ حټقیییټکان دیاری بکډت... لډ رمانی شټوگټټکاندا هټموو ټو رووداوسازیټ پډژان و ناخښ، کډ بل راستی خوډندر دټوټوټوټو و تټکټټ بل هونډی گټټانډوی دټکات... لډ کټتاییدا دټبایټ جډریانی بیرکردنډوی خوډندرډی نوټی کوردیشی دووچاری موفاچټټ کردبایټ؟! ډټټام بل ډټوای من خاوی ریتمی گټټانډو و ټیشکالټ ناوټکیټکډی بیرکردنډوی نوټسډر (ټوټی بل لایټنډ پډزټیفکډی چاوټټوانی خوډندرډی باو و پټټگیر ناوی دټټین) و گونجاندنی لډگټټ گډیاندنی پټیامی مټدټرن (کډ لډ دټرکډوټوټو دا دنیا بینۍ نوټسډری رایۍ دټکات) دټټټ هټیټکی بندټټتی بل کښشای خای کټتاییهټنانی رمانکډ، ډټو مانایټی کډ رماننوس لډ دوا خای چینی رمانکډیدا نټیتوانیوو سوود لډ کټتایټکی سډساکډر و لډدانی بیرکردنډوی هاوسنگی (ډټ مانا واقعییټکډ) و بیرکردنډوی ئاسټی و باوی گټټانډو و ډربرگر (واتټ ټو شټوټو چاوټټوانییټ ئاسایټی خوډندرانی باو پټی راهاتوون، بتوانټ تټیپټټټنډ) و هټوټیدا خوډندران لډ دووټوټی تټکنیکی ټو رووداوسازیټ دا دووچاری ئاسټیټکی چاوټټوانی جیاواز و بیرکردنډویټکی جیاواز و سډسامبوون بکات؟! بل گشتی لډ رډگای

بـرجـستـهـكـردنـى ئـزمـوون و ئـزمـوونـگـريـى، ئـگـر بـ بـىر خـمـانى
بـهـنـىنـهـو كـارى زـر گـور لـو فـزايـدا كـراو، بـ نمـوونـه دژ
واقـىعـى كـافـكـايـى و پـاـوانـبـازى دـن كـىشـوتـى سـىرـفـانتـس و
دـروونـشـىكـارى دـىستـهـفـىسـكى.. بـ نـويـهـكـداچـوونى گـانـهـو كـانى بـرخـىس
و واقـىعـى سـىحـرى مـاركـىز.. دـواچـار دـمـنـم نـه نـوسـر كـگـايـه و نـه
خـونـدـر بـه كـردـى بـتـا كـردنـى ئـو كـگـايـه هـمـدـسـتـه.

26/7/2023

هـولـلـر

كـمـيونـىكـىـشـن.. ئـاراسـسـهـ عـىد

”پـشـهـكى“

كـمـيونـىكـىـشـن لـه دـو گـشـهـنـىگـادا مـانا دـكـرـت: لـه نـىگـايـى يـكـمـىدا،
بـهـمـانـايـى پـيـوـنـدـىكـردن دـت. لـه نـىگـايـى دـوـمـىدا بـهـمـانـايـى اـگـهـيـانـدن
دـت. ئـمـ دـياردـى يـه دـكـرـت وـكـه هـر دـياردـى يـه كـى تـرى نـه و مـژووى
كـمـمـگـى مـرـيـى بـىرـتـهـو بـه مـژوويـهـكى دـوور. دـرـكـوتـنى ئـم
دـياردـى يـه هـاوـكـاتـه لـگـه پـىدا بـوونى ژيان لـسـر يـووى زـوى. ئـم
دـياردـى يـه تـهـنـهـا دـياردـى يـه كـى مـرـيـى نـى، بـهـكـو كـى بـوونـهـو رـانى
گـرتـوـوـتـهـو. بـه نمـونـه: ئـاژـمـانـهـكان دـقـىژنـن و دـلـورـنـن، بـاـنـدـهـكان
دـجـريـوـنـن، وـوـكـهـكان سـىس دـبن. هـمـو ئـمـانـه ئـماژنـن بـه
گـهـيـانـدنـى نـاـوـوـكـى شـتـهـك. لـه گـهـيـهـكى دـنـگ و جـوـو و
خـمـايشـكـردنـهـو. وـلـه وـكـه دـياردـى يـه مـرـيـى هـاوـكـاتـه لـگـه
پـىدا بـوونـى ژيان بـهـكـمـم. مـرـفـى سـرـتـايـى بـه ئـاويـتـهـبـوونى ژيان و
دـابـىنـكـردنـى پـويـستـىـهـكانى پـنـايـى بـرد بـهـر دـرووستـكـردنـى پـيـوـنـدى
لـگـه ئـهـوانـىتر. دـكـرـت بـن، كـمـيونـىكـىـشـن وـكـه هـر دـياردـى يـه كـى
نـه و مـژووى مـرـفـى، دـگـهـتـهـو بـه كـنـتـرىن پـنتى كـمـمـگـى سـرـتـايـى.
چـن گـشـهـكـردنـى كـمـمـگـى مـرـيـى هـاوـكـاتـه لـگـه گـشـهـكـردنـى
تـكـنـىكـىـهـكانى بـهـرـهـمـهـنـان، گـشـهـكـردنـى كـمـيونـىكـىـشـن هـاوـكـاتـه لـگـه
گـشـهـكـردنـى مـىدـمـكان. ئـم تـكـسـت بـردـسـتان چـمـكى كـمـيونـىكـىـشـن و
مـژووى پـىدا بـوون و قـنـاغـهـكانى گـشـهـكـردنـى مـىدـمـكان شـرـفـه دـكـات.

”چـمـك و پـنـاس“

وشی "communication" وشیی کی ئینگلیزیی و سەرچاوی ئیم وشیی، لـوشی "common" یان (Communness) زمانی ئینگلیزی کلاسیکی و وەرگیراوی. بـ مانای (پـیوـندیکردن یان هاوبـشکردن) بـکار دات. لـ رهـنگی یـبـستردا communication بـم شـوویـ شـرـفـهـکـراوی: - کرداری پـیوـندی درووستکردن یان دـکرـت چـند دـستـواژـیـکی جیاوازی بـ بـکار بهـنین واک: گـیانـدن یان بـاوکردن و یان گواستن و [1].

کـمیونیکـیشن لـ نیگای یـکـمـدا بـمانای پـسـای گـیانـندی پـیام دـت. بـمانـیـکی تر؛ کردی ئاـوـرکردنی پـیام لـنـوان جـمسـرـکانی گـیانـندا، دـکرـت واک هـردیاردیـکی دی، یشـکـی بـبرـتـو و بـ مـژووـیـکی دوورتر. زانستی ئارکـلـژیا و ئـنـترـپـلـژیا کـمـکـمان دـکات یشی کـمیونیکـیشن لـسـردـمانـکی تری نـو مـژووـی مـرفـ دا بدـزینـو.

تـمـنی مـرفـ پتر لـ حـفتا هـزار سا، زانایانی بواری بایـلـژی و ئـنـترـپـلـژی پـیان وای، ئـم تـایـپ لـ مـرفـ، سـرـتا جـرـ گیانـلـبـرکی چـکـلـبوو لـ شـووی مشک، بـ "پـسـکـنسـ _ proconsul" ناسراو و لـ چاخی دـینـسـورـکاندا ژیاو. دواتر ئـم گیانـلـبـر بـهـی پـسـای پـرسـندـو لـگـ گیانـلـوانی و کو شامپازی و گـریلا لـیکـ بنچـی تـایـبـت گـشـیانـدکردو، زاناکان ناویان لـناو "dry opiyhecus". ئـم گیانـلـبـر لـ سـگـکی ئاسایی گـورـتر نـبوو، و لـ دـست و پـ و لاقی هـبوو. ئـم شـوویـش هاوشـو بوو لـگـ خـزانی مـیمونـکان کـ ئـستا دـیان ناسین. لـ کـتـایـدا یـکـک لـ بنچـکانی مـرفـ پـیدا بوو کـ زاناکان ناویان لـنا "homohabilis" ئـو گیانـلـبـری خـی دادـپـشت. لـر بـدواو ئیدی مـرفـ توانیتی ژـری خـی بـکار بهـنی و لـبـروبوومی درـختـکان کـک و بـرگـرت بـ تـرکردنی غـریز فـسـلـجـیکانی. دواتر مـرفـ "نیاردـرتا" پـیدا بوو ئاگری دـزیـو و کـکـکی لـ ئـشـکـوتـکان و رگرت بـ مانـو و پارـزگار یکردن لـ خـی [2].

پـرسـندن مـرفـی گـیانـد ئـو قـناغـی ئیدی کـک لـ ژیری خـی و بـرگـرت. مـرفـ بـئـوی بـ پارـزراوی بـمـنـتـو کـکـکی لـ هاوبـش پـکردنی ژیان و پـیوـندیکردن لـگـ ئـویتر و رگرت، لـر و ژیان بـ کـمـ و گـروپ بوو بـ سرووشتی کـمـگـی مـری. هـر بـی زـری فـیلـسووفان گوتویان: (مـرفـ کائینـکی کـمـایـتی). مـرفـ بـ ئـوی ژیان لـگـ هاوجـرـکانی خـیدا هاوبـش بکات پـویستی بـ میدـمـک یان ئامـازـک بوو تا ناوـکـکی هزر و بیرکردنـوی خـی بـ ئـوانیتر بگوازـتـو، بـمـش دـگوتـرت: پـسـای

گایاندن. پسران سندن مرثی بپای ن و قناغ مژووییدی بسرائر
هیکانی برهه مه نانا هاتوو، هکارک بوو بر سهره دانی کاری
بکمم و هره وری، بیئ ناسان ن بوو مرثی ب ب بوونی نامازی
کمیونیکیشن بونیادی پیکربندی سیستمی کممم لایتی
داب لژیته و. ل ووانگی زانستی کممم ناسی و کمیونیکیشن
نامازی درووستبوونی ژبانی کممم کی و کخستنی پیو ندیی
کممم لایتی کان. بر دبرین کی دیک، کمیونیکیشن بش
کخستنی کی ن و کخستنی کی گروپ کی کممم لایتی ل پناو
اپاندنی ئرکک دا پیدابوو، ک بریتی ل گواستنی و پیام
ل نوان جمس رکانی گایاندن، ل نررو و بر ورگر.

کمیونیکیشن و کو تمای کی ن و فرهنگی زانستی مرثی لایتی کان
پتر ل پناسیک چندی پناسی بر کراو. (چارلز مریس) دت:
(زار و کمیونیکیشن کاتک بش شو پی کی فراوان و بربر او
بکارد هنین، ئوکاتی بش داریکردنی ژمار پی کس ل کار کی
دیاریکراو ل خد گر) [3]. واتا: پساسک ژمار پی کی بر فراوانی
خک ل ن و یکی کی کممم لایتی و سیاسیدا بش داری دکات،
بببب کی دیاریکراو. هره ها (ولبر شرام) بم شواز
کمیونیکیشن پناس دکات: (ئ و ناماز پی ک ل پی تگشتن
ل نوان کممم گاکاندا مسگر دکات، ئمش بر سرووشتی خی
کممم گکانی مرثی لایتی خی ل کممم گکانی تر، جیا
دکاتی و) [4]. دتوانین ئم پناس پی بم مجر شر ف بکین؛
کمیونیکیشن میدیم کم ناو بکی هزر و بیرکردنی و تاک
دگو زنت و بر ئووتر، ئمش دبنت هی لکتگشتن ل نوان
تاککانی کممم گدا.

(کا ه فلاند) بم شواز کمیونیکیشن پناس دکات:
(پس پی ک تدا تاک "نرر" ناگادارکردنی و یکی (همای کی
زمانه وانی یان جوو یان نامازی) دنررت-وان دکات تا
فتاری تاک کان ه مواربکات) [5]. لم پناس و ئو مان بر وون
دبنت و، کمیونیکیشن پساسک ک تاک نرر زانیاری ل
گکی میدیم کم و دگو زنت و بر ورگر، بر پچ وانه شو و.

“میدیم و کو گزی سرائی کی کمیونیکیشن”

گگزانی کمیونیکیشن و گگزانه دگوترت ل کردی
کمیونیکیشن بشدار دبن. وک نرر، پیام، میدیم، ورگر.
مارشا مک ل هان 1911_1980 بیرم ند و تی رستی بواری ماس

کمیونیکیشن په وایې جیهانی مرقف به هی ګڼ شکردنی میدیلمکانی کمیونیکیشن و ګڼ شکی کردو. میدم بهمانای ناماز یان پیم دت. بهدربیندکی تر، بهمانای هموو ئو کناان دت، ک ل مژووی ژیانی مرقدا شتکانیان ګیاندوو به یکتړ. میدیم ګرنترین ګګزی کمیونیکیشن و به به بوونی میدیم پپسای ګیاندن هیچ مانایکی نی. ل کممګګ بهراییدکانی مژووی ژیانی به کممدا، کرسټکانی بهرههمهنان سررتای بوون، ګڼ شکردنی میدیمکان هاوکات ل ګګ ګڼ شکردنی هیکانی بهرههمهنان. کممګګی سررتای ل کاتی هر م ترسییک به سر هزرککان ل ګګی ئاګرکردن و دوو و پیمکانیان به یکتړی ګواستوو ت و. مرقی سررتای پش ئوی فری زمان بت، بهنو دارستانکاندا قژاندووی تی و به هاوارکردن پیمکانیان به یکتړی ګواستوو ت و. مرقف پتر ل هزران سایی پویستبوو، تا فربوو زمان بهکارهنت به ګواستنوی ناووکی هزر و بیروبچوونکانی. مک ل هان ق ناغ مژوویکانی کمیونیکیشن پیوست دکات به ګڼ شکردنی میدمکان و، ای وای ګڼ شکردنی کممګګی مری پیوست به ګڼ شکردنی میدیم و.

“ق ناغ مژوویکانی کمیونیکیشن”

مارشاک مک ل هان (کمیونیکیشن) ل س ق ناغی مژوویدا دیاریدکات. هر ق ناغکیش پیوست دکات به میدیمک و ګڼ شکردنی هر ق ناغکیش به پیوست به پیدابوونی میدیمک و. بهپی مک ل هان ق ناغکانی مژووی کمیونیکیشن بریتی ل ق ناغی زارکی و ق ناغی چاپکی و ق ناغی مایکرپی [6].

ق ناغی زارکی: - ئم ق ناغه ل سررتای ژیانی بهکمم و دسټیپکردو و تا دزینوی نووسین بهردوام وو. ل م ق ناغدا ګوفتار نامازی سرکی کمیونیکیشن وو. زمان ئو داهنانونو ک مرقف توانیتی ل ګګی و خی بناسټ و ناووکی هزو بیرکردنوی بګواز ت و به ئو ویتړ. ل م ق ناغشدا پپسای کمیونیکیشن بریتی ل هاوارکردن، هستی سرکی بریتی وو ل (بیستن) واتا: پپساک استوخ ل دم و به ګوچک وو. ئم ش وو به هکاری سرکی درووستبوونی کمیونیکیشن. ل م ق ناغدا زمان ئو میدم وو ل ئاست سررتای و خسککیدا میدم و کناای درووستکردنی پیو ندیی کممای تیکان وو. (دو سسر) ل لککین و زمان وانییکانیدا جیاوازیکی خستوو ت نوان دوو پکها تی لکچوو و، ک ل لای زمان وانونکان و کدین. ئو

دوو پکها تېښ بریتیی: له زوان _ language) و (ئاخاوتن _ parole) ئویش له سر بنډمای ئووی زوان له بنچینډا سیستمکی کمم ای تیښ، کچی ئاخاوتن چالاکی کی تاک کم سیډ، له بواړی سیستمی کمم ای تیډا پښ سډی گډ یانډن ئنجام دډات[7].

پېی گډ شډ کردنی پېی وی ئاخاوتنی مرډف ئنډام کانی ئاخاوتن و گډ شډ کردنی بکاره ښانی زمان له سیمبلی جوو پی و ئاماز پی کانی و ب ډنگ کان و چ ډن ټی لکان و یزکردنیان له ئاستی دنگساری، وش ساری و ست ساریډا، ک ئنډامانی کمم پی کی زمانی له سر ه موویان ک ک وتوون. زمان و کی وش کان، و ه کار زمانی، له وانگی (نوام چمسکی) پی و د ټ ه پی دیها تنی میدی می زمانی ب گډ یانډن _ پیو ډیکردن[8].

ن ب و د یفیدسن (۱۹۹۶: ۲۱۴) له سر ئو ب وایډن ک زمان ب ره می د زینډو ټ ټاریډ کان، ن ک ووداو بای له ټی کان. وات زمان ب له وی ب ره می ووداو بای له ټی کان ټ، ئنجامی د رک و ټ ټ ټاریډ کان. گ ا نی بای له ټی (گډ شډ کردنی ئنډام کانی ئاخاوتن) ز مینډی ب پکها تنی ئو ټ ټار زمانیی که ئم ه پی، ب دیه ښا: بکاره ښانی ک نا کانی گوتن- بیستن له گ کاتی در ټخایډن له ق ناغی ساوای تیډا له د ورو ب ر کی کمم ای تیډا. ب وونکردن وی بیرد زیانډی ب دیها تنی تاکی (ontogenesis) و ب دیها تنی جری (phylogenesis) ی زمان و بیر، له وی د روونی و پشت ب ټ ټاز ک کی "فیگ ټسکی (۱۸۹۶-۱۹۳۴)"، د رووناسیی کولتووری- م ژووی، د ب ستین، له وانگی "فیگ ټسکی" پی و، چالاکی ه ش کی و ئاخاوتن، یشی ب دیها تنی جیاوازیان ه پی و له ټ و تی جیاوازیډا گ ش د کان و د گ ټ ټن. مرډفی ژیرم ډنډ، له پر س پی و ډیکردنی دوولایډن و بز وی ن ټوان چالاکی ه ش کی و زمانیی کاند پک د ټ، له ب دیها تنی تاکیانډا، د کر ق ناغ کی پش ئ قانی (preintellectual) له گ شډ کردنی ئاخاوتنډا و، له گ شډ کردنی بیریشدا ق ناغ کی پش زمانی (prelinguistic) د ستنیشان بکر ټ. له ق ناغ کی دیاریکراودا، ئم دوو ټ و تی ب دیها تن ټ ک ټ ډ بن و له ئنجامی ئ و ډا، بیر د ټ زمانی و، ئاخاوتنیش د ټ ټ ئ قانی[9]. له وانگی زانستی کمم ټناسیی و زمان کردی سر کی د رب ینی ناو ټ کی فیکر و بیرکردن وی تاک ب واتای کی تر: زمان نامراز و ک نا ټ ک ب گواستډ وی هزی تاک.

زمانی نووسین: - له م ق ناغ ډا مرډفی س ر تای ه ست و کارډان و کانی له ب رامب ر د ورو ب ر، ب و ډنډ د رب پیو ک گ ل ک

لټټ ژينډو وې ئه نتر پهلژي و نارگم منتي تارک لژيي سلما ندوويا نه
که مژووي گشکردني زواني سيمبلې و ختي نووسين له چندهزار
ساک تک تناپوه، نه ماش له چاو هونري نيگار که شان ماويه کې زر
نیه. تنانت پاش جگر بوون و دزيندو وې کشتوکا له چاخې
بردينی نو دا (نيه لسيک) و پاشان سه ره دهاني شارستانيه تي
سم ريده کان و هو مو نه ولاينه نانې له دوته ته شارددا درکو وتن له
ووي زمان و ختي په نووسين (ختي بزماري) که تا دورو زممني
دزيندو وې چاپخانه، برردوام بوو [10].

بـځـپـ سـرچـاوـ ټـارکـلـژيـيـکـان سـمـريـيـکـان يـکـمـين کـمـمـگـځـ بوون، کـ نووسـينـيان داهـځـناوـ. نـزيـکـي سـ هـزار و شـسـد ساـي بـر لـزايـن توانـيوـيانـ لـسـر تـا تـ قـلـلـکـان بنووسن. بـگـومان پـلـسـي نووسـين بـ چـنـدـين قـلـناغـدا تـپـلـيوـ. هـر لـ نـيگـارکـشانـوـ تـا فـنـتيـک و نووسـين لـسـر بـنـمـاي دـربـين. هـروـها هـلـکـاري و نـيگـاري ټـاژـان و اوکـردن نمونـي ئـم جـرانـن. پـاشـان پـيـتـکـاني نووسـين خـراونـتـ سـر ئـسک و تـختـدار. سـردـمانـک کـتری نامـبـر بـکارهـنـراوـ بـ گـيـانـدنـي پـيامـکـان. فـينيقي و ميسري و چينيـکـانـيش بـشـداربوون لـ داهـځـنـانـي شـواز و تـکنـيکـي نوـي نووسـين تـا ټـزگـاري پـيدا بوونـي يـکـم کارگـري درووستـکردنـي کاغـز لـ سـمـر قـلـند. دـکـرت بـلـن: لـم قـلـناغـدا زمانـي نووسـين مـيدـم بوو لـ نـوان جـمـسـرکـاني کـميونـيکـيشـندا. بـدـربـينـ لـهانـيـکـي نووسـين مـيدـم و خـشي دـبـتـوـ بـ مـيدـمـي زمان.

[illegible]

قە ناغى مايكرىي:- بېپى لىھان ئىم قە ناغ لىگى دىزىن وى داھىنانى ئادىم دا دىستېدىكات ئىویش. برىتىيىم لى دا بىشكردى ناوئىكى دىنگ ئىلكترىمىگنا تىسى (شېپىلى ئادىم)، لى مەدەنىيىتى

بم-ز.ر. پخش کردن به آادیی نیی نیم دستی پیکرد، که ل ووروبری سایی ۱۹۲۰دا به باوبونوی فینتری آادیی بری بشایی و وگرگان هات به کاره نان. پیش نیم، هموو شوکانی پیونی نی لکتری (رادیی، تللفن، تلگرافی سرتایی) یک به یک بوون، لگگ و پیامی که به تاک وگرگ دانراوو. زارای پخشکردن ل به کاره نانی و گشیکرد. پاشان داه نانی tv و پیگرامکانی تلگراف و کممم سیمبال و همای نیلیکتری دبینت و، بشوویکی فیزیکی ل گگی تگانی نیینترنت ل خااااا به خااکی دیک، یان ل خااااا و به کممم خااااا جیواو. لهان پیی وای: نیم جر ل کمیونیکیشن توانیوی تی جیهان بکات گوندکی بچوک. هرروها تکنلژیای پیونی ندییکان و کمیونیکیشن دیجیتالی توانیوی تی کممم گگی تیروی دروستبکات، که گواستند و پیونی ندییکان تدا ئاسان. میدیای دیجیتالی هموو میدیمکان دگرنت و (کنای ئاسمانی، سشیای میدی، مایپی نیلیکتری، تگممم ای تیکان). به بوی مکی لهان میدیمکان دبن و میدیم و کممم گگی میدیای پکده ن[11].

“نجم”

1. کمیونیکیشن وک هر دیاردی کی تری ن و مژووی مرف، دگگنت و به کترین پتی کممم گگی مری. به بشااااا کی ن و کخستنی کممم ای تی داد نرت، ل پناو زوریدی تی کممم ای تی به دیهاوو، که به مانای کردی ئا و کردنی پیام دت، ل گگی میدم و، ل نوان جمس رکانی گایاندا.

2. به پی (مکی لهان) قئاغکانی گشکردنی کمیونیکیشن، پیوست به گشکردنی میدم و. ئ و پیی وای، جیهانی کمیونیکیشن بریتی ل گشکردن و کشانی میدمکان. به مجررش قئاغکانی کمیونیکیشن دابش دکات بسر س قئاغدا. نیم قئاغانش پکهاوون ل (قئاغی زارکی، قئاغی چاپکی، قئاغی مایکری)

3. میدم خی دبن و به میدم. لهان پیی وای، که میدمکان جگ لوی ای و کنای به یگگیشنی جمس رکانی گایاندا، هاوکات هر میدیم مکی دبن و به میدم. به نمون نووسین زمان و چاپ میدیم می زمان. یگگرتنی (میدمکان) کممم گگی دیجیتالی پکده ن.

سەرچاوەکان:

1. ئیسماعیل عوسمان: کۆمپونیکەیشنێ دیجیتاڵی. چاپخانەی کار، چاپی یەکەم، 2022. لا ۲۱

2. w howelss "neanderthal man; facts and figures " in proceedings of the ninth internatoinal congress of Anthopological and Ethnographical sciences, chicago 1967 . see also E.Trinkhaus and w.w howelss, neanderthal scienctific .American 241 _ 1979 . 118 _ 133

3. تەها حسەن: پەشەکیەک بە زانستی ئاگەیاندن. وەرگەێانی حەبیب کەرکوک. دزگای موکریان، چاپی یەکەم 2008 لا ۵

4. هەمان سەرچاوەی پەشو: لا ۶

5. هەمان سەرچاوەی پەشو: لا ۸

6. Marchal mcluhan, quetin fiore , the mediumis the massage .An Invetory of Efectects, produced by Jermo Agel

7. فریدنان دو سوسیر؛ محاضرات في السنية عامة. ترجمة يوسف غازي. المؤسسة الجزائرية للطباعة 1986. ص ۲۳.

8. بە زانیاری زیاتر لەسەر ئێم بەبەت بەوان و تەری "مەترسییەکانی سەر زمانی کوردی و وەک زمانی زگماکی" لە کتێبی ئێژێ جیهانی زمانی دایکدا، ۲۰۱۳، هەولێر: ئێکادیمیای کوردی.

9. حەم سورخی: زمان و کەلتووری پەڕیوێندی مرەییەکان. بەبەت نووسین و وەرگەێان. مەڵپەێ ئێلیکترەنی پەنوووس. <http://penus.krd/index.php/ckb/2018-04-02-19-11-33/item/235-20> 18-09-02-18-56-38

بە زانیاری زیاتر بنوا. مەڵپەێ کوزولین، الکسە ۱۹۹۹، روانشناسی فیکەتسکی: سیر تحول اندیشەها؛ ترجمە حبیباللە قاسمزادە، تهران: آگە ۱۳۸۱.

10. بنو: <http://akherelakhbar.net/%D9%81%D9%86-%D9%88%D8%AB%D9%82%D8%A7>

دوو ویی سیاسی. . عومار ئحماد عزیز

دوو ویی سیاسی/Political Hypocrisy

چمکک ل بوارى زانستى دروناسیى و زانستى سیاسیی کان و
کم میناسیدا بوونی هی و ل توژن و کاندا ئم زاراوی
بکارده نریت، ئ و پناسانی کراون ل م بار و نریکن ل ی ک و
کى پناس کان ناماژ ب و ئ ک کن بریتی ل ه و ست کی سیاسى،
ک پچ وانی ئ و بانگ شان کن سی سیاسى و حزبى سیاسى د یکن،
بریتی ل پچ وانی و دژی کی ل ه و ست و بچون کاندا، ک
سرئ نجام دچوون و د ستب ردار بوون ل ب ها و م ا و ئتیک و
ئ خلاقیا تی سیاست.

چمکى نیفاق ل ئايندا:

ل ئ د بیاتى دینیدا چمکى نیفاق ب جوانى باسکراو نمونى ئاينى
ئیسلام و رگرین ل ب ش کی زرى سور تکانى قورئاندا باسى چمکى
نیفاق کراو، ل کورتترین پناس دا نیفاق بریتی ل و ی من شت ک
ئ م و شت کی تر ئ ک م، خ م و ا د ر ئ خ م ک موسو مانم، ک چى
ب وام پى نی، ل کردار و گوftar ما شتانی کی تر ئ ک م... تاد
ب سیغ جیاواز کانی وش ک 37 جار ل قورئانى پیر زدا ب و
واتای خستمان و و باسکراو، و کو ب ی ل ک ن و ل ن و
میل تانا ئ م دیارد ی ه ب و و ب و و ت ه کارى ت کچون و
ل ناوچونى ک م گ جیاواز کان.

ت گ شتن دینی ک ب کار به نین ب و ب رى گشتی ل م ی ک م گ
کور دى، ئ و ا چمکى نیفاق پانتای ه ر ز رى د زگا میدیایى و
ک سای تی و شنبیر و نوسر و ژنام نوس و چالاکی م د نی و
خ کانى ب نا و نازى کخراو جیاواز کان د گرت و، ئ م ب ب
توژین و و استى کردن ل باب ت ک دا، ب کو ت نها ب وانینى

سږپيی و ئو دنگ و قسوقسوکاڼی ژان له بازارو وی فزای
 گشتیدا دیا نیستین، لاسر ځخراو و کسای تی و
 ژنام نوسکان، ئاخر ناکرت کممگایک ه مووی ک وتب له وی
 ئخلاقیدو، ناش و ن بوو له مژوودا یک و بات بتواوی است
 نکات له گڼ خیدا، کسک ن ما بتوو ک خ می نیشتمان ک ی بت،
 است بکات له گڼ بها ئینسانیدکان و نیشتمانیدکاندا، به کو
 ه مووی تنها له دواي بهر ژوو وندی زر ک سیی خ ی بت، هر به ی ش
 ئ نجام ک ی ئم د خ ی ک ئستا کممگ ک ی تدا ی، ک پیویست
 ناکات و سفی بکین، کممگ ی کی شلل، جامد، به جرک له جو
 ک وتوو، ک هرچی کی پی بکیت نابزو.

چمکی دوالیزم/Dulaisem

بریتی له بوونی دوو شتی پچوانی یکر، ک دژ و ناک کن
 به یکر، دوالیزم به پی سیاقی به کاره نان ئ گگت وات له نو
 فلسف جیاوازکاندا واتای جیاوازی ه ی، بهام له کی گشتی
 واکیدا ئماژ ی به بوونی دوو مادی دژ به یک، دوو ئاستی
 بیرکردنوی دژ به یک، ک ه ن دیک جاریش دوترت ئم دوو دژ له
 کارل کدان له گڼ یکر به درژدان به و دوان یی یان به مانا
 دیکار تی ک ی بریتی له سرب خ ی ع ف و ج ست له یکر له نو
 مر قدا ئ گ ر دوالیزم تنها به ومانای و رگرین ک بوونی دوو شتی
 جیاواز و سرب خن له یکر، یان دوو گوتاری جیاوازن له یک کاتا،
 ئوا پ اوپ به شک کی زری کممگ ی ئم د گرتو، ئمان
 چوون ت نهو پیو ندید کی دوالیزم له گڼ خ یا نا، له لای ک و
 بانگ شای دژ د سات و حزب و حوکم انی ئ کن، له لای ک و به شک کی
 سر کی ئو د ساتن، ئاکت کانیان له گڼ ئو گوتار یک
 ناگرتو ک ئینو نن.

له هیچ شو ن کی سر زوی نه بوو بانگ شای نا ازیوون و دژ
 به سیستم و د سات و حزب بکیت، پت وابت ک ست مکار و گند
 و ک وتوون، کچی له ژروو به شک بیت لیان، بچیت پشو و
 کاریان به بکیت به ئژی ئاکرا، ئم دوالیزم ک به شک کی زری
 کممگ ی کوردی له نو ئم پیو ندید دا دژین.

چمکی پارادکس/Paradox

نات بای و دژ ی کی، دیسانو جری تر له پناسی ئم جری
 مر قان، چونک ئم جری له مر ف ناسر ن و زرجار، بتواوی
 دژ ی کن، پن له نات بای و دژ ی کی و ناهاس نگی له یار و

گوتار و جو کانیاندا، بوونی ئم پاراد کسم د خک ئ خولق نمت، ک پناس کردن و ناسین و و ه وی تپ دانیان ئ ستم بت، مر قکن دژن لگیشن، نا ازی و ازیشن، حزبی و سرب خن، بشکن ل سیت م و دژی سیستم تاد

ل استیدا بوونی ئم پاراد کسم ل بشکی زری ک مگ ی کوردیدا وایکردوو بهای ئ خلاقیی، دینی و مر فای تیی ن م نمت، مر ق ل ردا بشکرا در دکات، پ ل ه قذری و نات بایی ل ه و و ست و ب یار و ب چون کانیاندا، پاراد کسی ک سانک ب ناو نا ازی، خن گرن، دژ ب سیستم، بانگ شای ئ و د ککن ک حیز ب کانی د س بات ست مکار و پاوانخوازن، لگ ت سلیموون و بوون ب بشک ل یان، ل ژر و کارکردن لگ یاندا، پاراد کسم ک، ک بشکی زری ک مگ کمان ل م دژی کی دان، ک ه کاری ه ر س ر کی ئ م د خیی نادادی و نا ئینسانیی، ک ب ر د وامی ه ی.

ب چی نا زای تی هیچ ئاکام کی نیی؟

بشکی زری پ یو ندی ب و و ه ی، هیچ پر ژ یکی نا زای تی جدیی بوونی نیی ل ک مگ ی ئ م، ک خا و ن پر ژ ی کی فیکری و ف لسی فی بت، ب کو ئ و ی ه بو و تا ئ ستا ه و ی تاک ک سی، نا زای تی ب خا و ن، ه و سستی فیکری ئ م نو س ر و ئ و شنبیر، و کو پ شتر خستمان و و، یان ئ وان ی بوون ب و گ ی نا زای تی خ یان بشکن ل د س بات، ئ وان ن ک ل پ یو ندیی دوالیزم ک دان، پ ن ل پاراد کسی ئ خلاقیی، ب مانا دینی ک ی مونا فقن، یان ئ و تا ه و و کان پ رشوب او و تاک ک سی و ب ئیمکان ت و ز جاریش ب س ر م شق و ب م عریف ن، نا زای تی و دژ ب سیستم بوون پ ویستی ب ئ د بیات ک ه ی، ک مانف سستی نا زای تی کان بکات، بیانکات بش و ی پر ژ و ئا است یان بکات، نا زای تی خاوی ک مگ پ ویستی ب ت رجوم ه ی ب کردنی ب زمانی سیاسی، و کو پ شتر وتمان ئ م کلتور گ ان دایه نا و ئ نجامی دا، ب مام ن یتوانی ب ر د وام بت ل س ر ی و پر ژ ک یان ف ش ل کی گ و ر ی سیاسی و ئ خلاقیی ه نا و بش ز ر ک یان د س تب ر داری ئ و شیعاران بوون، ک بانگ ش یان ب ئ کرد و ل ه مووی خ م ه ن ر تر ئ و بوو بشکیان بوون ب ئ ندای حز ب کانی د س بات، ه کار ک ش ی پ یو ندی ب و و ه بوو گ ان پر ژ یکی ت و او کلاسیک بوو، ک ل ه ناوی حز ب کانی د س بات دا ل دایک بوو، ن یتوانی ت جاوژی کلتوری حز بای تی ئ وان بکات، چونک ک ی پر ژ ک ب س ترا بوو و ب ی ک ک س و ل د وای ن مانئ و ک س ش و، پر ژ ک ش ن ما، ئ م ش د رید خات گ ان ه و و ست بوو، ن ک پ ر و ر د و فیکر،

کرد. یک بوو به هیچ گگ کی قوی فیکری و فلسفی چوارچو دار.

بگومان دس ماتیک نزیک نیوسد، کممگ یک بوبو بات، ئخلاقیات کانی خی لئویندا پخش دکات، بج ریک ورد ورد دس مات و خکک کی دبند دوو ووی یک دراو، لکووی دونیا دوت و دس مات کی کخراویسی سیستماتیکي خزم تگوزار، کممگ یک کی خراپ و گند و ل یاسالادری بره مه ناو؟ بگومان ئم دیارد ی ل کممگ کی کوردیشدا زر ب زقی دبیرت، دوی نیو سد ب شک کی زری کممگا ب ت واوی ئخلاقیات حزب کانی دس ماتیان تدا ئنگی داو توو و بوون ب بشک ل شوازی بیرکردن و و دنیا بینیی و دس مات، ئم ئگر دس مات و ئو خکک جیا بکین و ب خستند ووی باب ت کمان ئگینا بگومان دس مات نگدان ووی خکک و خکیش پکهندری دس ماتن، بام ئوی م ترسیدار بریتی ل چاندنی توی ئخلاقیات حزب کانی دس مات ل هاووی تاک ب تاکی کممگا ب شو یک ئم دیارد ی داب زیو ت ن و کممگا ب گشتیی.

یکک ل و بهایان و کو ل سار و باسما نکرد بریتی ل نیفاق و دوو ووی سیاسی، وتنی شتک و ئنجامدانی شتکی تر، بئاشکرا در کردن و ب ب ئوی دان بندن ب و هوو گگندی و ست می، ک ئکرت، ل و ش ناخ شتر ئو ی ل ل دوان و دیمان کانیاندا بئاشکرا شتاک ددن ک خشیان و خکیش دزان ت، ک است نی.

چمکی نا ازیبوون، دژبوون و وستان و خن گرن ل سیستمی حوکومانی ل ن و کورددا، ئگر زر زرن چین ن و قوایی مژوو، تنها سد سالی ابردوو و برگرن، لملو لولا نوز یک دبین و هست پ دکین، ک بشووی نویین نامادی ه بوو، ل خومای جمیل سائب ل سارد می شخ م حمود و جیاون و و ئینشقای یککتی و مانی سگویی محم مد موکری و پاشان ل دوی اپ پین و ل و ل و نو سار ه ندیکان و دواتریش حزب ئیسلامیکان، تا دگات هاتنی کوردستان پست و لقین و پاشان بزوتن و گان ک و رچرخان کی مژوو بوو ب داهانی مدلی ئ پزیسیان بوون و ب سیستماتیکرنی چمکی نا ازیبوونی کممگ کی کوردیی نمونی ئو دنگ نا ازیبانن، ک کممگ کی کوردی ب خ ی و بینوو.

ئگر ل سیاس تدا پرسین نا ازی و دژ دس مات چی؟ ئوا است و خ ئ چین و س ر چمکی ئ پسیزین، ب ی ئ پرسین ئ پسیزین چی؟ ل ساد ترین پناسیدا ل سیاستدا بریتی ل پارتک، یان هاو پیمانی تییک، ک خی ئ ت رناتیفی دس مات

د بښنه، بېلې زرجار پلې نوترون دژي دسلا ته و ځي بې دليې
نژانته و کې بوو بې حوکم ان و دسلا تيش، نوترونات لږو نکتو ته،
کې نېسيزين بې، شوازي کارکردنې نېسيزين لې هډموو جيهاندا
بېوجړي، کې کاتېک پارتېک نېسيزين، دت لاسر
کېموکورتيا کاني دسلا ت گوتارکې بېره م نېسيزين، پلري پې نېدا
نېخا ته نېو سيستمې پلرواردې حزب کېي و، کادير و لاي نگراني
قنائت پې نېکا، کې پلويستې نېو دنيا بينيې جېبې بکرت.

دستې نالازي و کېميت و ځخراويي جياجاي لې کېمېگ
زيندووکان نمونې نېم جېرن لې کارکردن لېواري ژينگ، ژنان،
منداان، تېنانت خوښندن و پلرواردې... تاد

لېم وانگې يېشو بېوانيند ځېکې نالازي کېمېگې کوردي،
تېنانت لېتاستي حزب و ځخراو کانشدا شتانه کې سېر دېبينت،
لېو سېرتر چيېت لېو ګروپ و تاقم کې بېناو نېسيزين بېت و
سېر بېدسلا ت بېت، بانگشې دژبوون بې دسلا ت و حزبې حوکم ان
بکېت و ځت بېشک بېت لې؟

درد کې کوشندې نېو کېمېگې کوردي نېو يې پرېژيېک جديي
نالازي نېسيزين نېي، بېدر لې مانا سياسي کېکې لې
چوارچېوې سيستمېکې سياسي ديارېکراودا، نالازيون بېرانېر بې
سيستم و حوکم انې وېکو هېو وېستېکې نېخلاقي و پيشېي و ئينسانېي،
ناخر ناکر کېمېگېکې وېتې بېهډموو کايېکانېي و، بېتېواوې
تېسليمې ئيرادې دسلا ت بېوې، وېنې نېم جېر لې کېمېگې
شېرقيدېکان لې چېند دېو وېتېکدا بېدي دېکرت، تېيدا زېريندېکې
نالازي لېسيستم هېي، بېام زېريندېکې موزېف و بې ئيمکانېيت
و زرجار نالاست و قېلق و ترساو لې بېرژو وېندي، نالازي لې فېرم
و نازي لېناو وېکدا، کې نېگېر بېچيند وردکاريي نېم جېر لې ځېکې،
توشې دواليزم و پارادکس دېين، بېوې نېم جېر ځېکې، سېرېاي
نېوې نالازين، بېام تېسليمې دسلا تيش بوون، يان نايانېو هېج
باجکې بدن، لېلايېکېو ځزيان لېو جېر لې دسلا تې، کې سودمېند
بېن لې لېلايېکې تېرشو ځيان بېو جېر دېرژو ځن، کې نېمان
بېشک نېن لېو ستېمې کې دسلا ت دېکات.

دياردېکې تېر ترسناکې نېو کېمېگې کوردي نېو يې زرجار نېم
دستې و تاقم و ګروپانې بېشکېن لې دسلا تې، بېجېرکې نېيش نېکېن،
ځيان نېنوېن و بېشداريې نالازيېتي و ګردوبونېوکان دېکېن
وېکو بېي سېرمېشې نالازيېتين، کېچي هېر لې نېرژلېو
نالازيېتيېکېيان جدي نېوې، نېشېت لې بېر چېند هېوکارکې بېوېت،
مېسېلېن نالازي بوون لېوې، کې پشگېو ځراون؟ پست و پلې و
ئيمکانېيې تيان لې بېردستې نېوې، نالازيېتيان قېستېوې بې

بەکارهێنەرانە وای دژی ئێوانی، کە لەمان زیاتریان دێستکەوتوو...تاد.

عوومەر ئحمەد عەزیز
مامستا لە زانکەیی گەرمیان

بە پەناسی دوو وویی سیاسی بێوانی پەناسکەانی: ^٢
(Jordan & et.al, 2017)، (Cooper & Hogg, 2007):
هەروەها بێوانی ئێم دوو سەرچاوی:
<http://www.awraqthaqafya.com/1480/-1>
[2-https://wikidiff.com/paradox/dualism](https://wikidiff.com/paradox/dualism)

“بەسەر دێتە نگیماندا، باران دێبارت”.. تەکستی: “شوان تەفیق”

ئێوکاتێی تەختە وێنت بەسەبەری درختەکانی پیاوێکی نامیهرێ بانێو
دەبینی
من دارستانێکی سەوز بووم بە تە
ئێوکاتێی لە بیابانی دێی پیاوێکی تاریکدا بە قومەک ئاوی موحیبەت
دەگەیی
من بە دەریا و کەشتییەکانم و لە پەشوازییت دا بووم.
ئێوکاتێی لە دیووی باخچەکانی زانکەو بە دیار دێی شکاوی خەتەو
دانیشتبووی و دەگریای
من بیرم لە ئێنگی چاوی تە دەکرد و
ئێوکاتێی گوێی سەر کراسەکانت لە ناو ئینجانێ
ماڵی خەش و یستە کەتدا نەوا
من بە دوای سەبەر کەتدا دەگەم
کەچی دونیا بە جەرگی تر گەما
بایەکی بەهێز هەیی کرد، من و تە دوو ئێزنامی دێاوی دەم شەبا
بووین و هەر یەکێکمان کەوتین

ما ى بـگا نـى ىكى خو ىنسارد ىو
 تـ بوويت بـ سفر ى نا نځواردن و
 من پـ نځـر ى ما ى خوا پـداو ىكا نم دـسـيـىـو،
 شـوان لـوپـى شـكـتـيـدا
 سـگـى بـردـرگـى ما ى پاشا نـيدـهـشت بـئاسوود ىى بنووين . .
 بـهـى برينـىـكانى سـر دـما نـو ى نـگـى گـو ىـكانـمان نـئاسيـىـو . .
 پـم نـى لـبـيرت كردم، بـ هـر كو ىـكى ىـم دنيا ى دـچووم،
 لـدوورترين شو ىنى دى مندا
 تـ نووستبووى
 پـم نـى لـبـيرت كردم،
 من لـناو نيگـاى هـزار ژنى ىـشـدا بـ نـگـى چاو ىـكانى تـ
 دـگـام،
 تـ ئـستـر ى پـشتى تـلار ى بـرز ىـكانى شار بوويت و
 ووناكيـىـكانت نـدـگـىـشت بـ سـربانى ما ى ئـمـ
 تـ ماسيـىـكى بـچـكـلـى ناو ىووبار ىكى لـخن بوويت و
 من نـمـتوانى بـتـگـمـو بـ ناو حـوزـكى شووش ى ما ى خـمان . .
 ئـو ىـزانـى هـوا ىتم نـدـزاني،
 بـ پـهـر ى سپيـىـكانى ئاسمانى شارداسـاوم بـ دـناردى . .
 ئـواران باسى جوانيـتم بـ گو ىـوشكى ناو باخـىـكان دـگـا ىـو
 من و تـ كو ى و كـچى ئازار بووين و
 شـوان تـ نيـاى دـرگـىـكانى خـى بـوودا دـكـردـىـو .
 بـر لـهاتنى پايز و رزى هـو ىـرىنى من و تـ
 دـستى پـ كرد .
 بـدر ىـاى سا ، بـسـر دـتـنـگـيماندا ، باران دـبارى .
 گـلـيـم لـ بـكـ!
 دـبوو بـناو تـفاندا . .
 بـناو تـمى سـر ىـگـىـكاندا بـم بـ لات و چـتر ىـكانى خـم بدـم بـ تـ .
 دـبوو لـبـردـمى شـكى تـدا بـچـكـدا بـكـوم و پـشـكـىـكانى ناو هـناوى
 خـم بدـم بـ تـ
 بـم و ئازار ىـكانت ماچ بـم،
 و كوو چرايـىـك بـسـر دـى كـىـا نـكانـتـو بـمـنـمـو،
 بـم و شانم بـم بـ هـلانـى كـتر ىـكانت .
 پـم مـىـدر ىـگـا ىـتـو، بـ قـر ىـبووى هـموو ئازار ىـكانت،
 مـمـتم بدـ! ناو لـپى دـستـىـكانت پـ بـم لـ ماچى سوور . .
 پـم مـىـدر ىـگـا ىـتـو، ئـستاش ووناكى زـرم پـيـى، بيدـم بـ
 پـنـجـر ىـكانت،
 ئـستاش پـم لـ هـئاسـى گـرم بـ دـستـى تـزيوو ىـكانت .

ڪڍن ٻارن خشي ڪرڻ وٺي، ٻڌا ڄاڻا ڪي ڀي ڀي ڀي پوول وٺي
 ڏم ٻي ڊرگي ماڻن
 دووش مم ڀي ڪو وٺو ٻا ڏنڊي ڪي غريبن لاي ئينجان ڪي گوڻ ڪانت
 ڏنشم وٺي
 ٻي ئي وٺي بزائيت پيا وٺي ڪي بريندار
 لڙ وٺي تڏي پيو وٺي،
 هڻي ڪي ڪراس خوناويي ڪانم لڙ سڙ ديواري ماڻ ڪڻ تان ڄ
 ڏهه ڏم..
 ٻي ياني ڪڍ ڏم سڙي ناو ڦاڻ ڪانت ماڇ ڏم ڪم و
 ڏم،
 ئي وارا ڏم ڏم و هڻوڙي ناو سڙ ٻي ٽڪانت ڏم سڙ وٺي و
 ٻي ديار ئي ليو وٺي وٺي ڪانت وٺي ڏم ڪريم،
 ڪڻ تايي پايي ڏم و تڙي سڙ ٽا وٺي ڪانت ڏم سڙ وٺي و
 دوو ڏم گڙاني غمگينت لڙ نزيڪي اڏي ڪي ڪڻ وٺي ٻي ڄ ڏهه ڏم..
 تا لڙ هڻاوم ٻي ٺي ٻي وٺي،
 ڏست ٻي ڏم وٺي ڏم گرم و ٻي شقام ڄم ڪانتي شارد اڏ ڪم..
 تا ٻي سڙ وٺي تما ٺي، ٽا وٺي ٻي هڻاوم ڏم وٺي و
 ٻي ڊر ٻي وٺي موسا فير ڪاندا پڏ ڪم،
 تا ئي ويني تڏي لڙ چاوما ٺي ناسن وٺي،
 ٻي چاويلڪي ڪي شڙ وٺي ٻي ناو تيشڪي خڙ وٺي ٽڏي پڏ ڪم..
 هڻاوما ڪانم پڏ ڏم لڙ هڻاوي ئي وٺي شاري
 سڄي ٽي لڙ باوش ڏم گرت
 گڙاني ٻي ئي وٺي مٺا ٺي ڏم ڪڻ نڪي پڻ ستيان
 لڙ ٽي ڏم ڄم
 سڙ وٺي پاسا شينان ڏم ڪم ڪڻ ٻي گڏ ڪي ئي وٺي ٽڏي پڏ ڪم..
 نيگڙان مڻ ٻي!
 هڻاوما ڊرنگ ٺي وٺي، ٻي هڻاوما ڊرنگ ڏم ٽوانم خشم بوئي..
 ٻي هڻاوما و ٻي ڊرنگ ڏم ٽوانم لڙ قوڻايي ڊي خمد ا بتشارم وٺي..
 هڻاوما ٻي گڏي ٻي ٽي، ٻي ڏم گڏ وٺي هڻاوما ڪانتي خم ڊم ٽم ڪم..
 هڻاوما ٽي ٽي ٽي ڪانتي ڏم لڙ ناو ڊي نامي ڪتا ڄ ڏهه ڏم..
 ٻي ٽي ٽي ڊرندا ڏم وٺي نزا ٻي سڙ وٺي وٺي ڊت ڏم ڪم
 لڙ پڻي پيڪا ٻي شين وٺي چاوما ڪانم داد خم و
 خون ٻي گرتي ڊست ڪانتي تڏي وٺي ڊم بينم
 هڻاوما ڏم پڻ لڙ زنگيان ٺي ٽوم ڊم،
 ڊرنا ٻي ٻي لڙ مانگ بگا ٽي ناو باخچي حوش ڪڻ تان،
 خشت ڏم وٺي،
 ڪا ٽم ٻي ٻي وٺي هڻاوما ٻي وٺي پڻ ٽي ڪانت بڪ وٺي،

وېک شووشه غټ ترېکي گرانې ها لې ناو قېدي جلا کانتا دې مشاريې وې
وېک بوخوردېک بې ديواري ژوورې کانتا هېم دې واسي،
وېک تابلېکي غټ مگين دېست دېخېتې ژر چېنگت و بې ديارمې وې
دادې نيشيت،
وېک پاساريېکي بريندار هېلانېکي گېرمم
لې پېمېمووچي ئېوين لې دې خېتدا بې درووست دېکېت،
ئېوارانېک دېرمانېک لې گوې هېموو باخچېکاني شار درووست دېکېت و
دېخېتې سېر بريندېکام،
نائومېد نيم، ئېگېر من، بې دووچاوي غټ مگين وې
لې بېر دېرگې ئېوينتا بگريم و
سواي خېشېويستيت لې بکېم،
تې ژېکي زستان بې بې هېکار خېشت دېوم و ئېوارانېک بې ناو کېوې
بې فردا دېيت بېلام،
دېيت بېلام و
هېزاران دېست و قې قې رزدېکېت و
بې توندي لې ئامېزم دېگري،
نائومېد نيم خېشېويستې غټ مگين کېم، نائومېد نيم،
تا دېگېتې لام، کېمېک لېداني دې خېم اداېگرم،
لې چاوېوانيتا هېندېک خوېن دېهېنمېو،
تا دېگېتې لام، لې وديوو ديوارېکاني ماېکي تاريخېوې نېختېک بېسېر
چېي و بېدېنگيتا دېگريم.

شيعة گېراو کوردايې تي لې ئايندي عېراقدا . . عوسما ني حاجي مارف

بېدرېژايي سېدېکان، ئېوېسمي شيعة کان لې کاتي موخېمدا بې چينې
باېکان زېر هاندانېکي گرنگ بوو، بې پاراستن و وزې بېخشين بې
کېمېلاني شيعة، لې هېمان کاتدا بې اگرتن و بېردېواميدان و
بېرجېستېکردني جيها نېيني خورافات و ئېفسانېکان، تا کېسايې تي ناو
چينې نېداراکان بې ئاراستېي وېهم و خورافات، زېليل و بېدېسېبات

ژیان بـرنـسـر، تا ئـو ئاستـی خـ کوتاـنـوـی بـکـمـ مـ دـکـن. ئـوـی جـگـای سـرنـجـ هـر لـ و سـمـی موـحـ مـدا، پـسـتـانـی ئـاینـی و ئـایدیـلـژی و سیاسـی جـراوجـر کـانی ناو شیـعـ کـبـکـ دـکـن، هـر لایـنـکیان بـ ئـوـی یادـکـ بـ ئاراستـی خـی لـ قـابـ بدات و و سـمـکان بـ وایـت و حکایـتـی جـراوجـر بارگـاوی دـکـات، تا سیستـمـی بیروباو سـمـکـی لـگـ بـرژـو و ندیـ سیاسـی کـیدا بـگونـجـنـت و بیفرـشـتـو بـ پـیدا کـرنـی زـرتـرنـ نفوزو دامـزراو کـردنـی هـزـکـی، بـ ئاراستـی پـیدا کـردنـی پـگـیـکی گونـجـا و لـ دـسـمـا تـدا. ئـمسـا لـ عـراق یاد کـردنـوـی موـحـرـم لـ کـاتـکـدا و ویداو کـ خـریکـ شیـعـ گـری دـبـتـ شتـکی هاوشـوـی عـقیدـی دـوـت، بـمـام هـشتـا نـیـانـتـوانیـو بیکـنـ “ئـایدـلـژیای حوکـمـانی” بـسـر کـمـمـگـدا، ئـمـش بـیـ لـ ئارادایـ چونـکـ هاو پـیمـانی شیـعـ لـ هـوـی پاوانخوازی و حوکـمرانی رـها دایـ. ئـوـی کـ لـ ئـستا و لـم نـوـدا جـدیـ بـیان، خـ گونـجـاندنـی لـ گـگـ ئـو پـشـهات و ئـا و گـگـانی بـ ئـنیدـی عـراق پـشـینی دـکـرت، بـیـ هـوـدانیان بـ با دـستی رـهای هـزی شیـعـیـ لـ پـرسـی بـ ناوـندی کـردنـی عـراقـدا، هـروـها گـرتنـ بـری ئـو سیاسـتـانـیـ کـ هاو پـیمـانی شیـعـ بـ تایبـتی کـتـلیـ حزبی دـعوـ بـ زـابـون بـسـر تـواوی لایـنـکـانی تردا پیادـی دـکـات، ئـمـش هـر ئـستا لـ چـنیـتی نـرـنی پـیوـندیـکـانی حوکـمـتی هـرـم و حوکـمـتی عـراق و مـمـم لـگـ سونـکانـدا ئـنگی داوـتـو.

بـرجوا ناسیـنـالستی عـرـبی بـبـرگی شیـعـو و لـ پـیوـند بـ دـسـمـاتی کـماری ئیسلامی ئـرانـو، دـخی ئـابوری و سیاسـی و کـمـمـایـتی عـراق دـچـرخـنـت، هـوـئـدات ئـم دـخـ بـ پاوانخوازی شیـعـ جـگیرکـات، بـ ئاراستـی با دـستیـان لـ پـرسـی ناوـندیکـردنـو لـ حوکـمـتی عـراقـدا.

ماوـیکـ پـشـ ئـستا ئـنجومـنی وـزیرانی عـراق ئـایانـگـیـاند کـ جـژنی غـدیر پـشووی نیشتمانـییـ. ئـم جـژنـ ئـو و گـگـرتـو کـ گوا یـ محـمـدی پیغـمـبـر، ئـوـی ئـاگـیـاندو، کـ عـلی ئـبی تاـبی ئـامـزای و باوکی ئیمـام حـسـن دـبـتـ میراتـگری. بـ شیـعـکان کـ عـلی یـکـم ئیمـام، لـ دوا یـووخـانی ئـمـی سـدام حـسـن لـ سـاـی ۲۰۰۳ و، گروپـ ئیسلامیـ شیـعـکان داوای ئـو دـکـن کـ جـژنی غـدر بـکـرتـ جـژنـکی نیشتمانـی.

لـ سـرـتـای مانگی تـمـوزدا، سودانی سـرـک وـزیرانی عـراق، پـشـ کـبوونـو یـکی گـورـی سیاسـتمـداران و پـرلـمانتاران و بـرپـرسیانی دـوـت بـ یاد کـردنـوـی ئـلغـدیر، وتـارـکی پـشـکـش کـرد، گردبوونـو کـ لـلـان چوارچـوـی هـماهـنگی، هاو پـیمـانی شیـعـ کـ

حکومانی عراق دیکات، ککخرا بوو. ل پشت سودانیو تابلوکی زبللاح دانرابو کک ل ساری نووسرابوو، "چوارچوکمان هزل و ئلغلیر دیر بکمان"، ئمش ئو م ترسیه گ ر ب یان س ر بگر شیعه گ ر ا بک ن ئاید لژی حکومانی.

ئم دوایین د ر ک وتنی د خ ک ک ل م سا ن ی دوا ییدا خ ر ا تر بوو، ک کایه گشتی تاد ت ئو نیشان ئ دات د یان و ت ه ما و و ن ساز ی شیعه زاکن. ئم و ت ل باری واقعی و ننگ و نای ن گدان و ی دیم گرافیای عراق ب ت ک تیایدا شیعه کان ز رین دانیشتوانی عراقن و هزل میلیشیا شیعه کان ب ج ر ک د یق ز ن و و سودی ل و ر د گ ر ن، ب م ب ب ن د ا ئا مان ج کی سیاسی و ه و ی پاوانخوازی کی ر ها ی ب د س م ا ت ک ک ل پ یو ن د ب با د س تی ک ماری ئیسلامی ئ ران و ج گیر ب ت، د نا ل واقعی تی شان ی سیاسی عراقدا ن ب ها و پ یمانی و ن ب س در ی کان، ئیسلامی و شیعه گ ر ا گ ر ب د س م ا ت ک یان ب د ر ن خوات د ی پ چ ن و و ب ه ر زان د یفر ش.

ئم پ س یی "شیعه" کردنی فزای گشتی، ه ما ب س واقع س بار ت ب د س م ا ت ل عراقی ئ م د ا د کات.

یکم: ل کات کدا س ر تا گروپ سیاسی و ئاینی و میلیشیا شیعه کان، ک ب ف رمی ب شداربون ل ک خست ن کان ی د ا ب شکردنی د س م ا ت ل گ گ ک و ت ل سونن و کوردی کاندا، ب م ب دوا ی ئا و گ ر ل ها و س نگی هزل کان ی شیعه و ک ن تر ک کردنی د خ ک ب ت ای ب تی ه زی ها و پ مانی شیعه د س م ا ت یان ل حکوم تدا ل ئاست کی با ادا ب خ یان د س ت ب ر کردوو. ه ر ب ی زیتر ه س ت ب م یلی نیشان دانی س ر و ر ی خ یان د ک ن، ب ی د بینین ن ک ک م تر ناچار ن ب و ی ل گ ل لای ن کان ی تر د ا در ل ب ر ک و ت ن کان ی پ شویان بدن، ب ک و ل چوارچوک ی کی تر د ا م ر ج کان ی خ یان ب پاوانخوازی زیتر د خ ن و و، ل م لای ن ش و پ شتیوانی گ و ر یان، ک ماری ئیسلامی ئ ران، ب ت ای ب تی ک ئ س ت ک ش کان ی ئ مریکا و ئ ران ئارامتر ب ت و، ئمش ب ت پ شتیوانی ها و پ یمانی شیعه ک ر یی س ر کی ب گ ر ت ل پ ر س ی ب نا و ن د ک ر د ن و ی حکوم تی عراقدا.

نمون ی ک ک بیخ ی ن ب ر د س ت، ب ت ای ب تی ل ب ا و ب و ن و ی ئ و و نانی ه مای شیعه ب ر ج س ت د ک ن و و، ک ل ب غدا و شار کان ی خوارو زیتر د ر ک و ت و و. ب نمون پ یکری ئ بو م هدی مو ه ن دیس ک س ر کی ئ رکانی هزل کان ی ح شدی ش عبی بوو، س ر ب ها و پ یمانی میلیشیاکان ک گروپ ئاینی و شیعه کان ی با د س تیان تدا د بین ی، ه ر و ها قاسم سول یمانی ک س ر ک ر د ا ی تی سوپای قودسی ئیسلامی ئ رانی کردوو، سوپای پاسداران، ک ه ر دووکیان ل ه ر ش کی

فہم کی بی فہم کی وانی ئمیریکا ل مانگی ی کی سا ی ۲۰۲۰ کوثران،
ہم شو نمیشا نہ دیا نہ وقت نیشا نہ کانی ک نتر ل کردن بخ نہ وو.
دووہم: ل کا تہ کدا ئم جہم فتارانی ہاوپہ یمانی ل پرہ سی
پاوانخوازیہ کیدا ک ہوہدانہ ب ک شکردنی زیادبوونی متمانہ
ک مہانی شیعہ ب گہانہ و زیاترکردنی نفوزہ جہماوہریہ کی،
چونکہ شیعہ کان بینیان ک باہادستی خیان ب شوہ کی ب و نہ ل
ناو ک مہگہی شیعہ و ل ناہ زایہ تیہ کانی تشریندا تہ دای کراو
دہ سہاتہ کان ناچار ب ہہندہ ئا وگہر کرد. بہیہ حزبہ شیعہ
دہ سہاتہ تدارکان ب ہوہدان ب دوپہا تکردنہ و ی خیان و
بہا وکردنہ و ی سیمبولہ کانیان، ہم تہ وانینہک ب دہ سہاتہ
ہمیشہی خیان ک یارمہ تیدہر بہت ب ک مکردنہ و ی دہا وکہیان،
پلاتفہرمہ میدیایہ کان و ک سایہ تیہ کانی پہ یوست ہم گرووپہ شیعہ یہ،
ل ترسی دوبارہ بونہ و ی تشرینہ کی تردان، بہیہ گوتارہ کانی
پاوانخوازانہ یان پہرہ پہداوہ، لہہ رامبہر ترس و دہا وکہیان ب
ئہگہری لہہ ستدانی دہ سہاتہ شیعہ.

سہیم: ئو درزی ک و تہ نہوان چوارچہ و ی ہاوپہ یمانی و بزوتنہ و ی
سہدریہ کان، لہ و سہنگہ یہ و نیشا نہ یان دہگرتہ و، ک نیشانی بدہ
کامیان زیاتر تہر خانکراوہ ب شیعہ گہری و بندہ ما سہرہ کیہ کان،
ہہرچہ نہ ل ہہ ہزاردنہ کانی ۲۰۲۱ سہدریہ کان فراوانتر بون، بہام
لہہ پروسہی پہکھینانی حکومہ انیدا نہ یانتوانی لہہ یاریہ کدا
سہرکہ وتوبن، یاریہ ک ب پاشکشی سہدریہ کان و ستہنرا.

ناہ زایہ تیہ کانی ئم دواپیہی سہدریہ کان و ہہرشکردنہ سہر
باپیہ زخانہی سوید لہہ ہغدا دوا ی ئوہی پہنا بہرہ کی عہراقی لہہ سوید
فورثانی سووتاند، ہہرایہک لہہ لایہن سہدرہ و بہہہ خرا، وک نیشاندانی
پاہہ ندبوونی بہ سازشانی بہ ئیسلام و ہہ نمایشکرد. لہم بہ نہ یہدا و
چہ ندین بہ نہی دیکہ دا، پلاتفہرمہ میدیایہ سہدریہ کان خہ یان لہہ
ناہامادہی چوارچہ و ی ہاوپہ یمانی شیعہ دہربہی، ک گواپیہ بہ
سازکردن لہہ پہناو پاراستنی دہ سہاتہ دا، ئیسلام بہ ک م دہگرن، لہہ
ہہمانکاتہ سہدر بانگہ وازی ئوہ دہکات ک لہہ لایہن کابہرہ
”گہندہ کانہ و“ ئہگری لہہ کراوہ لہہ جہہ جہکردنی چاکسازیہ کاند.

کہہ کی نہوان سہدریہ کان و کابہرہ کانیان کہہ کہہ کیہ ک ک تیایدا
ہہر لایہنہک ہوہی داوہ لہہ چاو ئوہی دیکہ ک نہ پہرستانہ تر و ئیسلامی
و شیعہ سہنتہ رتر دہربکہ و ست. بہام ئمہ زہرجار ہہکارہ
استہ قینہ کانی دوژمنایہ تی نہوانیان دہشارتہ و، ک پہ یوستن بہ
کابہری کوتلہی بہ دہ سہاتہ و بہ تاہانچہ تی، ئوہی پہویستہ رشن
بہت ئوہ رکابہریہی لہہ لایہن ہہردوکیانہ و پیا دہ کرت، لہہ پہناو
دہ سہاتہ کداپیہ ک بہم رجی پاراستنی دہ سہاتہ سہرماپیہ

هنگامی که نیت، به پاراستنی پیوندی کارو سرمایه لاینداندترین شوازی چوسانده و کترین کر به هیزی کار و قخرکردنی تهاوی جومگه تابوریکان به چاودری و سرپریشتی هز میلیشاکانیان، ئمش یاریکی ئاسان نی، چونکه هز میلیشاکان لایگه دسه تکه و ئتوانن لایم کاردا سرکه وتن بدست بهنن، دبت ویک یاریزانکی باشی نوان کشم کشی ئامریکا و ئران و خ گونجاندن لایگه دخی ناوچه کدا دکرکه وبت.

لایماوی چاند سالی ابردودا هاوپایمانی شیعه و بدوری حزبی دعو به هر نخش و زگزاکیک لایسیاست و پاببد بون به ئران و، توانیویان پرکه به قازانجی خیان بچرخنن، لایپا تاانچتی و گندلی و جاله تدا سیستمی سرمایه داریان پرازکرد .

ئستاش لای هوی پرهای ناوندکردنی حکومتی عراقدا، هاوپایمانی شیعه قلی جدی لای همامیه و ببت بایکی گور به سر حکومتی هرام و حزبانی بزوتند وای کوردای تیه و، به تایب تی بندما ی بارزانی و پارتی کردت نیشانی که جارب دوا ی جار زیاتر ملکه چی نخشکانی هاوپایمانی و دسه تکی شیعه گرایان دکات، گورز که همای ئو نیشان گرتند ی، بچوکردن وای قواری هرام و گورزدان لای پکه ی بندمای بارزانی و دسه تکی یان. گر ئو پرسیارش ببت پیش و، ئاخ لایم کین و بینه دا پکه ی بندمای تاییانی کو دا او ستاو؟ ئتوانین ئو بینین که بندمای تاییانی لای لایک دمه که ببت پاشکی ئران و هاوپایمانی شیعه، وات پشوخت دستان لای همو شتک شتوو و چاو و ان ئاراستی ودا و کان بهرام و کوپان دبات، هر ئمش یکه تی ناچار که زیاتر لایگه قیرانکانی خیدا سودا و مام بکات، تائ وای بتوانن بچبت سر وتی پاراستنی قواری هرام، ئوای جگای بیرهنانه و ی، جلال تاییانی هرزوو دگرگای موجه لای به شیعه گرا و حوسینی ئا واکرد.

ئوای لایم نه ودا پویست جگای سرنجمن ببت و ئاگاهان مام ی بکین، ئایم دخی ملکه چی ئستای بارزانی به دوا ی نام که ی م سرور به بایدن، که خریکه بارزانی به ناوی گشینی و به ئاکامی دانیشتن نارشنکانی لایگه لای نه کاند چواشکاری دکات، چونکه ئو نخش و ئاراستی لای پرهای ناوندیکردن وای عراقدا برده خرت، چندین بارگزی و ئازی و نشوی تر به دوا ی خیدا ده هنت، دخی که بدانی چاند موچه یک یکلای نا ببت و.

بندمای بارزانی و بندمای تاییانی چاو وانی ئو یان دمه که دیراندو، که بیان وبت، یا بتوانن به مانس که وها اگرن خکی

کوردستان بـ سـلامـتی ئـو دـخـ تـپـپـنـت، چونکـ هـر لـسـرـتاوـ
لـ ساـی نـو و دـکا نـو و وک دو هـزی ملیشیا پاشکـی سیاسـتی جـنگـی
دـو و تـی ئـمـریکا بون، تـنـها ئـو و یان پـبـا کـ پاشماو کانی دواي
جـنگ کـکا نـو و، هـر بـیـ کوردایـتـی کـیان کردـ قومار کـی دـرا و
قوریانی لـناو یـیـوی پـکـهاتـی حکومـتی عـرقدا، کـ ئـستا بـ
نـخـشـو سیاسـتـی کانی شیعـگـرا بـپـو و دـبرـت.

ئـم واقعـیـت جـنـجا نـ بـ بارزانی نـ بـ تا پـانی نـ بـ یـک
یزى و نـ بـ و ستان و یان لـ بـ رامبـری کدا بـ یان ناگـتـو و
است نابـتـو و، ئـو و نـ فـس و یـیـجـماو و ری ناـازى کـ ئـتوانـ
بـ ئاراستـیـکـی تر ئـم واقعـ بـگـت.

پـویستـ خـکی کوردستان فریای خـیان کـون، بـدواي هیچ
تـو و هـم و بـپـن و دروشمـکـانی بزوتنـو و ی شکستخواردوی
کوردایـتـی و نـ بن، ئایندـی کوردستان کـی سـقامگـیرو ئاسایش
و خـشگوزـران و ئازاد، لـ هـلومـرجی سیاسـی پـ گـژواي
ئـستای ناوچـکـدا، تـنـها بـ ئیرادـو هـزی یـکـخراوو
جـماو و ری و دـورو دـخالـتی استـو و خـی خـک لـ دـسـتـاتی
سیاسیدا دابین دـکـرت.

لـم وتارـدا بـ و گـرتنی هـند زانیاری سود لـ وتار کـی حارث حسن
و رگـیرو بـ ناو نیشانی (تأرجـ شـیعة العراق بین توجـ هـین
متناقضـین)

ئـمـن نـ تـو و ی رـجـیـارم! .. زا ناـ کوردستانی

دـریا گـنداویکـ رـگـگـ پـلـ ناسنامـیکی چرووک!
لـ رـقـین، تاکو خـی بـ کنار نـکـ رـژ بـگـینی
رـژ هیوائیکـ بـ خـلاسی لـ شـ
شـ فـته فـتیکـ بـ کوـلا داری لـ مرـف
مرـف چراویکـ قانگـرتی
هـه و اسراو له پـژ پـی مـژوو
وا گـگانـ توزولکـی هیواداری لـ خـی هـلـرینـسـو

ئاھ،،، نا يىنھن
ئادەمى و بىشەر!
وا ئا فتا و و و و تا و كا نىان نى وى ھجر كا نى رى شايى سرگوون
كردىان
پىخ نىن و
سەربەستى و
سما و
تەگ شتن و
و بو تە يلىكيان سازى
لە بىردو
لە نىزا نىن و
لە پرو پووچ و
لە گەگ گىرىست...
بىلام ئىمەن نى تە وى رى جىارم!
قەم و خزمى ما نىگ شى و
گە رچى مەمە
بىلا وى ستا وىم لىپ شى رى شايى...
زا نا كوردستانى

گەشتەكى بىلى نى . شىعەرى شوان شە فىق

ۋ

ۋ

ۋ مووسا فىرەم
ۋ ، جەگام لى گەشتەكەم لى فارگەنى يەكدايە
ۋ! كورسىيەكەم دىكا تە چراخان تە نيائى

ۋ كاتەك سەفەر دىكەم
ۋ! امەم ناكەن پەچ زەردەكان

ۋەك چەن ئولفەتم گرتوو بە ۋەشى بەختۋە
! ئاۋاش بە قزى خاۋى ۋەش سەرسامم

گەشتەكم درەژە و
! منىش كورت بىر دەكمەۋە
بەوام واىە درەژ بىر كەردنەۋە لەم زەمەنە خەرايەدا
، بەفەرەدانى كاتە

كەژەك بەرانەبەرم دانىشتوو
دەيەۋەت سەرنەجم ۋەكەشەت
بە جوۋە ۋەستەزۋەندەكانى
بەۋ بەديە كورتەۋەي كە كمەرى دانەپەشيوۋە
! بەۋ مەكمە فەنجانىيەۋەي كە سەۋبەندى نەبەستووۋە
! پەستى ئەۋەندە ناسكە
كاتەك تەشكەكانى ۋەژ بەنى دەكا دەبەرسكەتەۋە
، پە دەچە نەۋەي قەرەكەكانى ئەسپانەيا بە

ئەۋ ناسكەۋەيە خەيا ۋەكانەمى بەردووۋە
بەنى ۋەناسەمى تەي كەردووۋە
ئەۋ بەئەگەيە لەۋەي
لە جوۋەۋەي يەكمەۋەستەگەۋە
، لە چەقى جەستەيدا
! بە پەرگەلى ئەرەزوۋە بازەنەي جەزم كەشاۋە

من لە جنسەكى شەتم
بەكم نەيە دەستەندەكەي
ناۋە كەي لەسەر نووسراۋە
! تاتەي مەي بە كام ئەۋىنەي كەشاۋە
بەۋۋەمدا جار جار بەزەيەك دەكا
منىش بە ۋەناسەيەكى سەردەۋە تەماشەيەكى دەكمە
دەبەت بەزانەت
لە گەشتى نەۋان شارەكاندا
دەدارى كاتى ناكەم
مەرەقەك نەيم
، بە ئەرەزوۋە كاتەيەۋە سەرقەبەم

ها و نيشتمـا نـيـد

نـيـشـتـمـا نـيـد . . شـيـعـر : نـزـار

قـبـا نـيـ . . وـرـگـا نـي : پـشـكـا نـا كـام

وڪ چـلـڪـا اـونـراوـي نـخـشـي ٿـگـارـيـن
لـسـفـرايـن بـه هـيـچ بـگـي سـفـرـكـردن

و

مردووين بـه كفن
ٿـمـ قـحـبـي سـردـمـين
هـر دـسـا تـدارـڪ ٿـمـا نـفـرـشـا

و

بـهـاڪـي وـرـئـگـر
ٿـمـ ڪـنـيـزـڪـي ڪـشـڪـين
ڪـ ٿـوـرـڪـو ٿـمـا نـرن بـه ٿـوـرـڪـي تر
لـ باوـشـڪـو ٿـمـ باوـشـڪـي تر دـيڪـ
لـ موـڪـدارـڪ ٿـمـ بـه ٿـوـي دـيڪـ

و

لـ بـتـڪـو ٿـمـ بـه بـتـڪـي تر
هـمـو شـو ٿـمـ وڪ سـگ ٿـمـ ڪـين
بـه خـڪـڪـ ٿـمـ گـگـين وـرـمـا نـگر
بـه پـرـدـيڪ ٿـمـ گـگـين دـا مـا نـپـشـا

و

عـوداـي نـيـشـتـجـيـڪـين

و

مـنـا ڪـا نـمـان بـه چـوـارـدـوـرـمـا نـوـن
پـير و قـمـوـر ” ڪو ” بـوـون
لـ فـرـهـنـگـ ڪـنـڪـا نـا
بـه هـشـتـڪـي دـفـن ٿـمـ گـگـين
بـه دـوـاي درـيڪـي گـوـرـوـن
زـر گـوـر
پـهـي ٿـمـن : نـيـشـتـمـان

ئەم ھاو نىشتما نى كەشكى " گريان " ين
پەكەنمان سەير
بىر كەردنە ومان سەير
ناو كەنمان لە ناو ناچەن
نە ئەوانەى نەوت ئەخەنە و ئەمانناسن
نە ئەوانەى فرمەسك و ئەمانەتى ئەخەنە و
زىندانى ناو " دەق " كەين
دەسەتداران نووسىويا نەتە و
زىندانى " ئەينە " كەين
مەلاكان دايا نەشتەتە و
زىندانى خەفەتەين
و
ئەى كە لە خەفەتە تا كەس لەمان نەتە و

چاودەرى ئەكەين
لە چاخانە و لە ما و
لە ناو ئەحمەى داىكە كە نىشە و
و
لە ھەر لاىكە و
سىخو وەك لە چاوە وانىمانەى
چاىكەمان ئەخواتە و
لە ناو جەگەكەمانە ئەنە
پەستەكەمان ئەيا بەسەر يەكە
ئەچەتە ناو لاپەنە و دەفتەرەكەمانە و
ئەچەتە ناو لووتەمانە و
و
لەگە " كەكە " مانە يەتە دەرە و

زەمان بەاو
سەرمان بەاو
گەر پەنا بەرىن بە ئەسمان
ئەنە: قەدەغە
گەر دوامان كەرد پەغەمەر ئەگەى لەمان بە
" فەزە " يەكە بە گەنە ومان ئەيەنە
گەر داواى قەدەمەك بەكەين تا پەشە لە سەدارە يا نەمان
دوا وەسەتەيان دوا شەعر بنووسەنە و
بەسەكەمانە پە ئەگەنە

نیشتمان هه واسراو كه م به سهر دیواری ق و کینا
ته په ئاگراوید ک ی وو له نه مان ئه ک ی
هیچ کسه : له خه ی ئه م یان ئه و
بوته که خو نه

یان "میز" به حورمه ته ک ی
نه به خشیو به ته ی غرق بووی خو نه
هیچ کسه یان
به پانتایی ئه م به با اکه شراو
ته ته له ته ژان
پا ته یه ک یان که او کی په ته نه به خشیو
ئه ی وو ته و که هه لانه ی پایز ته ک شکاو
له شو نه خه مان
و که درخت ووشک هه گه اوین
له ئاوات و یادگار کهمان دوور خراوین ته و
چاومان له ده نگیمان ته ترسه
ده سه با تدار کهان خودا یه کن
خو نه "شین" به له شیا نا ته گه
و

ئه مه شه بووین به و جه ی که نیزه یه ک

نه کو خای شاخاوید کهان، نه دانیشهووی بیا با نه کهان، ناما نناسن
که سه میوانا ریمان نا کا
که سه مکار که ته و
سه مکار که ته و ره مان ته گر
که جه ری به نه ره کهان "ماندوو" بوونین
که سه نه مه ی نا و
نه مه لایکه ته نه شه یتان
له م ده ری به ته و ده ری
که سه ناما نخو نه ته و
له پا په ی خه ته کهان سه ف ره ته کهین
سه رکرد : به که ره گیراو
پیر کهمان : جه ته
و که مشک خه نه راوین ته قه سه و
هیچ به نه ره .. هیچ مه یخا نه یه ک و ره مان نا گر
هه موو پاسه په رته کهانمان
شه یتان ده ریکردو
هیچ نووسینه کهمان

نځې ته دې سولطا نځو
 لښه فږاين
 له دږو وې بازني کات و شوښنا
 خځکا نکين کځ :
 د غيل و کځل و پځکا نمان وون کردو
 منا ځکا نمان وون کردو
 ناوی خځما نمان وون کردو
 " ئينتما " مان وون کردو
 هځستکردن بځ " ئځما " مان وونکردو
 نځ ئځمېر... نځ ئځوبږ
 نځ وځچې ئځم... نځ وځچې ئځو
 نا ما نناسن
 نيشتما نم... :
 هځر چځل کځي کځ ما ځکي هځي
 تځها ئځو چځل کځا نځ نځ بځ
 کځ " ئازادی " ئځکځن بځ پيش
 ئځوان : له دږو وې ووځا تځکا نيان ئځمرن

,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,

,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,

(بځ زياتر ما نا بځخشين دځستکاری چځن ووشځي کراو له کاتي
 وږگځان کځي بځ هځشتن وې ځيتمی نځوان دځځکا ن و مانا
 شيعريځکا نيان...)e